

**ÜLEVAADE
HARIDUSTEGEVUSEST
TALLINNAS**

1938/39

Kooli ajalugu
RBO

25 cm

Põhitond

III 24128

~~3. 93~~

~~1938/39~~

ÜLEVAADE HARIDUSTEGEVUSEST TALLINNAS

1938/39

VÄLJAVÕTE TALLINNA LINNAVALITSUSE
TEGEVUSE ÜLEVAATEST

ENSV
Riiklik Avalik
Raamatukogu

SE 2791 v
EA 3605

~~TALLINNA RIIGI
RAAMATUKOGU~~

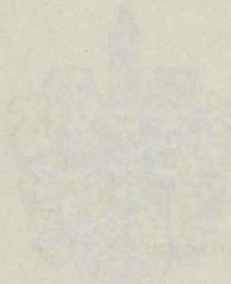
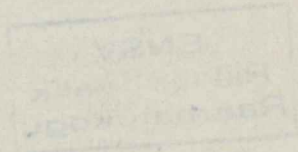
TALLINNA LINNAVALITSUSE VÄLJAANNE

1940

37 (47.42)(09)

O.-U. „VABA MAA“ TRUKK, TALLINNAS, 1940

Haridus.

Linna ülesanded haridusalal on loendatud Tallinna Linnavalitsuse Tegevuse Ülevaates 1926, lk. 97.

Koolivõrk.

Algkoolide alal. Vabariigi Valitsuse otsusega 22. detsembrist 1938 vähendati arvates 1. augustist 1938 klassikomplektide arvu Tallinna Linna XXIII (saksa õppekeelega) Algkoolis üheksalt kuuele.

Keskoolide alal. Haridusministeerium sulges 1938./39. kooliaastal ühe I klassi I Gustav-Adolfi Realkoolis. Seetõttu tekkinud ummiku tagajärjel avas Tallinna Rahvaülikooli Selts erarealkooli-kursused, mille majanduslikud kulud kandis linn ja mis kasustasid linna kooli ruume, sisseseadet ja õppevahendeid.

Kutsekoolide alal. Linnavolikogu 21. septembri 1938. a. otsuse põhjal avati alates 1. septembrist 1938 linna ülalpidamisel kaheaastase õppeajaga tööstuslik erikool I klassiga nime all „Tallinna Tütarlaste Ametikool“ õmblososakonnaga, Kool asus tööle Naistööstusõpilaskooli juures, Raua 32, pr. A. Soo juhatusel. Ametikooli lõpetanu, kes soovib omandada õppinud töölise kutset, peab jätkama tööoskuse õppimist õppelepingu alusel vastavas käitises, misjuures ametikooli lõpetamine talle loetakse 1½ aasta tööoskuse õppimise eest.

Tulevikukavatsusi.

Haridusosakonnale alluvate asutiste ja nende tegevusala tulevikukavatsused on loendatud Tallinna Linnavalitsuse Tegevuse Ülevaates 1926, lk. 97 – 101, 1929/30 – lk. 120, 1930/31 – lk. 111, 1934/35 – lk. 65 – 66, 1935/36 – lk. 66, 1936/37 – lk. 65 ja 1937/38 – lk. 53. Osa neist kavatsusist on juba teostatud 1927. – 1938. a. jooksul, teiste teostamist jätkatakse sedavõrd kui seda lubavad linna rahalised ressursid.

Koplis 18 klassikomplektiga ja kuni 600 õpilasega töötaval Linna XXVI Algkoolil kasutada olevad ruumid kahekordses puitmajas – endises tööliselamus – ei vasta koolide, ehitustehnilisile ega tuletõrjemääruse nõudeile. Kumbagi maja korda läbibastab keskelt kitsas ainult 1,2 m laiune koridor, mille kõrval asetsevad klassi- ja muud kooliruumid on sissepoole avatavate ustega. Puuduste kõrvaldamine pole teostatav ehitustehniliselt ja seetõttu tulikahju tekkimisel kooli suurearvuline pere võiks sattuda äärmiselt ohtlikku seisundisse. Arvestades neid asjaolusid, otsustas Linnavalitsus esimeses järjekorras asuda uue 18-klassilise algkoolihoone püstitamisele Koplis.

Laste suvised mängumurud teetsesid senini omaette ühikutena, kasustades lastepäevakodude personaali ja peamiselt ka nende ruume. Mängumurudel viibis nii eelkooliealisi kui ka kooliealisi lapsi ja seepärast toimus ka laste kahekordne registreerimine: kevadel mängumurudele ja sügisel lastepäevakodudesse. Laste vanuselt kirju koostis nõudis mitmekesiste mängurühmade moodustamist ja nendega töötamine osutus juhtiva personaali vähesuse tõttu raskeks. Mängumurude kulude kohta tuli pidada omaette arvet ja nende tegevuse kohta esitada eraldi aruandeid.

Nüüd, kus kehvematele kooliealistele ja vanematele eelkooliealistele lastele on võimaldatud avaram pääs suvikodudesse, otsustas Linnavalitsus, alates 1939./40. a., laste suviste mängumurude tegevus seniseil alusel lõpetada ja jätkata lastepäevakodude tegevust ka suvekuudel endise koostisega (personaal ja hoolealused), võimaluse korral täiendades laste arvu.

Pelgulinnas kavatakse avada VI Lastepäevakodu juures lastesõim 20 lapsele, üürides selleks vastavad ruumid Ristiku 17 linna majas.

Eelarve täitmine.

Algkoolidele kulutati aruandeaastal (sulgudes on toodud 1933./34. a. summad koos täienduskoolide summadega):

Haridusosakonna aruande järgi	kr. 292 855.61	(kr. 257 898.27)
Ehitusosakonna " " (remont) " "	39 147.24	(kr. 118 153.98)
	<u>Kokku kr. 332 002.85</u>	(kr. 276 052.25)
Tulusid oli	" 10 217.99	(kr. 2 657.53)
	<u>Netokulusid kr. 321 784.86</u>	(kr. 273 394.72)

Igale linna algkooliõpilasele kulutati keskmiselt:

riigi summade arvel kr. 277 529.01:6735 =	kr. 41.21	(kr. 264 936.03:8452 = kr. 31.35)
linna " " " 321 784.86:6735 =	" 47.78	(kr. 270 628.26:8452 = " 32.02)
	<u>Kokku kr. 88.99</u>	(kr. 63.37)

Kuludesse pole võetud linna majades asuvate koolide üürid, sest et need puuduvad ka eelarves. Samuti pole arvestatud Piiskop Plato nimelise Lastekodu juures asuva XXV Algkooli summad, mis osalt käivad läbi lastekodude aruandest, ja rootsi õppekeele kooli kulud (1299 kr. 60 s. riigi ja 909 kr. 60 s. linna summade arvel). Õpilaste arv - 6735 - vastab tegelikule koostisele 31. detsembril 1938.

Klassikomplekti ülelinnaline keskmine koostis linna algkoolides oli

1933./34. kooliaastal	8124 : 202 =	44,67
1934./35. " "	7661 : 200 =	38,30
1935./36. " "	6121 : 199 =	35,78
1936./37. " "	6877 : 193 =	35,63
1937./38. " "	6735 : 193 =	34,90
1938./39. " "	6735 : 193 =	34,90

Täienduskoolidele kulutati aruandeaastal:

Haridusosakonna aruande järgi	kr. 7634.30
Ehitusosakonna " " (remont) " "	<u>29.54</u> kr. 7663.84

Igale täienduskooliõpilasele kulutati keskmiselt:

riigi summade arvel kr. 7436.32:102 =	kr. 72.90
linna " " " 7663.84:102 =	" 75.13
	<u>Kokku kr. 148.03</u>

Õpilaste arv vastab tegelikule koostisele 31. detsembriks 1938.

Vallasvara juurdekasv aruandeaastal võrdus algkoolides 16 927 kr. 54 s. Täienduskoolides vähenes vallasvara väärtus 2209 kr. 27 s. võrra Tütarlaste-Täienduskooli likvideerimise puhul. Suurematest õstudest võiks mainida uue koolimööbli soetamist iganenud ja tervishoiunõudeile mittevastavate koolipinkide asemele. Mööbli valmistamine anti Piiskop Plato nimelise Lastekodu puutöökojale.

Puudustkannatavate koolisundusele alluvate õpilaste abistamist vajalikkude raamatute, õppevahendite, jalatsite ja rõivavarustisega teostati koolihoolekogude kaudu, kusjuures nõuded enam-vähem rahuldati. Ka jätkati maksuta eine andmist endisil aluseil neile alatoitluse all kannatavaile õpilastele, kes ilmuvad kooli ilma eineta.

Üldse võib aruandeaastat nimetada õnnestunuks nii koolide majandusliku kui ka õppetegevuse suhtes.

7. mail 1938 asetati Pärnu mnt. 71 pidulikult paigale Linna XX Algkooli uue maja nurgakivi. Koolimaja ehitamise küsimuse otsustas Linnavolikogu Linnavalitsuse ettepanekul 7. veebruaril 1923, 10. aprillil 1935 ja 15. detsembril 1937. Ehitustööd algas ehitusettevõtja Aleksander Martin 5. märtsil 1938 Arhitektuurijaoskonna juhataja arhitekt Herbert Johanson'i projekti järgi ja järelevalvel. Projekti järgi on maja kubatuur 13 940 m³. Ehituskuludeks määrati 278 800 kr. Aruandeaastal kulutati maja ehitamiseks 183 999 kr. 07 s., millisest summast kaeti laenuga Eesti iseseisvuse kultuurkapitalist 114 999 kr. 07 s. ja laenuga tagavarakapitalist 69 000 kr. Ehitustööd jätkuvad.

Alg- ja täienduskoolide kulud 1928/29 – 1938/39.

	1928/29	1929/30	1930/31	1931/32	1932/33	1933/34	1934/35	1935/36	1936/37	1937/38	1938/39
1. Kulud linnalt:											
a) palgad, kr.	196 689,66	202 736,45	200 503,25	197 967,50	198 694,78	165 116,28	166 898,20	151 162,75	154 264,69	168 553,73	178 101,40
b) muud, kr.	138 734,95	153 737,04	136 578,59	130 607,39	108 881,90	110 935,97	115 533,56	148 636,08	146 628,93	152 049,23	162 474,89
Kokku kr.	335 424,61	356 473,49	337 081,84	328 574,89	307 576,68	276 052,25	282 431,76	299 798,83	300 893,62	320 602,96	340 576,29
Tulud, kr.	7 708,70	+ 894,43	3 839,80	+ 295,66	+ 564,03	2 657,53	2 580,57	2 413,61	2 296,76	+ 018,33	10 217,99
Netokulud, kr.	327 715,91	351 579,06	333 242,04	324 279,23	303 012,65	273 394,72	279 851,19	297 385,22	298 596,86	316 584,63	330 358,30
2. Õpilasi 31. detsembril.	7681	7972	8094	8292	8689	8762	8253	7406	7139	6899	6837
3. Kulu ühele õpilasele:											
a) riigilt, kr.	41,57	39,66	38,04	34,68	32,84	30,75	33,13	37,24	37,44	39,84	41,68
b) linnalt neto, kr.	42,67	44,10	41,17	39,11	34,89	31,20	33,91	40,15	41,83	45,89	48,32
Kokku kr.	84,24	83,76	79,21	73,79	67,73	61,95	67,04	77,39	79,27	85,73	90,—
4. Klassikomplekte											
31. detsembril	227	229	215	218	222	219	217	209	203	199	197
5. Kulu ühele klassi-											
komplektile:											
a) riigilt, kr.	1 406,52	1 380,62	1 432,—	1 319,09	1 285,25	1 230,16	1 259,85	1 319,68	1 316,55	1 381,15	1 446,53
b) linnalt neto, kr.	1 443,68	1 535,28	1 549,96	1 487,52	1 364,92	1 248,38	1 289,64	1 422,90	1 470,92	1 590,88	1 676,95
Kokku kr.	2 850,20	2 915,90	2 981,96	2 806,61	2 650,17	2 478,54	2 549,49	2 742,58	2 787,47	2 972,03	3 123,48

Märkus: Tabelis pole näidatud andmed Linna XXIII Algkooli (saksa õppekeelega) ja XXV (Piiskop Plato nimelise Lastekodu juures Riisiperes töötava) Algkooli kohta. 1929./30. – 1934./35. a. on näidatud alg- ja täienduskoollidega koos ka Naistööstusõpilaskooli kulud, klassikomplektide ja õpilaste arv. Alates 1935./36. a. on see kool viidud kutsekoollide alla.

Algkoolide hoonete remont.

Parandustöid tehti 39 176 kr. 78 s. eest. Kõikides algkoolides parandati ja uuendati põrandaid, parandati uksi, aknaid ja laoti ümber ja parandati ahjusid, uuendati ja parandati vesivarustus-, kanalisatsiooni- ja elektrivalgustusseadmeid. tehti maalritöid, parandati katuseid, parandati ja uuendati piirdeid.

Keskkoolid ja gümnaasiumid.

Andmeid kõikidest linnas teotsevatest keskkoolidest ja gümnaasiumidest leidub Linna Statistilises Aastaraamatus 1939, lk. 128 – 149, 152 – 155, 160 – 163 ja 166 – 167.

Eelarve täitmine.

a) Keskkoolidele (progümnaasiumidele ja reaalkoolidele) kulutati aruandeaastal:

Haridusosakonna aruande järgi	kr. 117 580.53	
Ehitusosakonna " " (remont)	" 26 116.10	kr. 143 696.63
Tulusid oli		" 79 111.02
	Netokulusid	kr. 64 585.61

Igale keskkooliõpilasele kulutati keskmiselt:

rügi summade arvel kr. 109 483.93 : 1835 = kr. 59.66

linna " " " 64 585.61 : 1835 = " 35.20

Netokulusid kr. 94.86

Õpilaste arv on võetud statistiliste andmete põhjal 31. detsembriks 1938.

b) Gümnaasiumidele kulutati:

Haridusosakonna aruande järgi	kr. 31 172.82	
Ehitusosakonna " " (remont)	" 5 783.32	kr. 36 956.14
Tulusid oli		" 13 985.72
	Netokulusid	kr. 22 970.42

Igale gümnaasiumiõpilasele kulutati keskmiselt:

rügi summade arvel kr. 30 080.29 : 291 = kr. 103.37

linna " " " 22 970.42 : 291 = " 78.94

Netokulusid kr. 182.31

Õpilaste arv on võetud statistiliste andmete põhjal 31. detsembriks 1938.

1933./34. a. kulutati keskkoolidele:

Haridusosakonna aruande järgi	kr. 131 499.11	
Ehitusosakonna " " (remont)	" 9 699.60	kr. 141 198.71
Tulusid oli		" 88 585.26
	Netokulusid	kr. 52 613.45

Igale keskkooliõpilasele kulutati keskmiselt:

rügi summade arvel kr. 126 199.81 : 2113 = kr. 59.72

linna " " " 52 613.45 : 2113 = " 24.90

Netokulusid kr. 84.62

Kuludesse pole võetud linna majades asuvate koolide üürid, sest et need puuduvad ka eelarves. Kuna keskkoolide ja gümnaasiumide kulud on aruandes näidatud ühiselt, siis võeti kulude liigitamisel aluseks klasside arvuline suhe, peale õpetajate palkade, mis on arvatud kummagi koolitüübi kohta tegelikkude kulude alusel. Tuludesse võeti õppe- maks koolitüüpide järgi, muud tulud – klasside arvulise suhte alusel.

Lootusetut õppemaksuvõlga kustutati 4 õpilasel 135 kr. suuruses summas (1933./34. a. – 41 õpilasel 936 kr. suuruses summas).

Kohtu kaudu nõuti võlga 50 kr. suuruses summas 2 õpilase vanemait, kes keeldusid võlga tasumast vabatahtlikult (1933./34. a. – 21 õpilase vanemait 615 kr. suuruses summas).

Progümnaasiumide, reaalkoolide ja gümnaasiumide kulud 1928/29 – 1938/39.

	1928/29	1929/30	1930/31	1931/32	1932/33	1933/34	1934/35	1935/36	1936/37	1937/38	1938/39
1. Kulud linnalt:											
a) palgad, kr.	86 703.45	90 598.41	87 316.24	108 663.70	109 748.97	87 274.01	99 781.33	102 216.02	101 262.39	111 155.15	106 207.57
b) muud, kr.	80 036.81	84 621.56	77 039.47	74 540.70	56 012.15	53 924.71	59 127.99	65 400.59	78 471.09	114 784.08	74 445.20
Kokku kr.	166 740.26	175 219.97	164 355.71	183 204.40	165 761.12	141 198.72	158 909.32	167 616.61	179 733.48	225 939.23	180 652.77
Tulud, kr.	84 006.97	83 976.14	85 134.09	83 788.07	89 256.80	88 585.26	96 090.52	105 461.38	106 300.92	104 875.08	93 096.74
Netokulud, kr.	82 733.29	91 243.83	79 221.62	99 416.33	76 504.32	52 613.46	62 818.80	62 155.23	73 432.56	121 064.15	87 556.03
2. Õppemaksu laekunud, kr.											
3. Õpilasi 31. detsembril	80 073.50	81 614.50	82 250.14	80 977.73	86 374.32	85 797.11	92 974.93	101 687.54	102 963.66	99 565.39	88 553.42
4. Kulu ühele õpilasele:	2555	2568	2343	2166	2136	2114	2229	2423	2498	2482	2126
a) rügitl, kr.	93.08	91.16	91.14	74.33	64.58	59.70	53.72	53.08	53.32	59.47	65.65
b) linnalt neto, kr.	32.38	35.53	33.81	45.90	35.82	24.89	28.18	25.65	29.40	48.78	41.18
Kokku kr.	125.46	126.69	124.95	120.23	100.40	84.59	81.90	78.73	82.72	108.25	106.83
5. Klasse 31. detsembril											
6. Kulu ühele klassile:											
a) rügitl, kr.	3 129.34	3 206.74	3 140.36	2 515.62	2 261.34	2 138.98	1 931.32	1 978.74	2 081.01	2 342.79	2 215.32
b) linnalt neto, kr.	1 088.60	1 249.92	1 165.02	1 553.54	1 254.17	891.75	1 013.21	956.23	1 147.38	1 921.65	1 621.41
Kokku kr.	4 217.94	4 456.66	4 305.38	4 069.16	3 515.51	3 030.73	2 944.53	2 934.97	3 228.39	4 264.44	3 836.73

Märkus: Tabelis pole näidatud andmed Tallinna V (saksa õppekeelega) Progümnaasiumi ja Gümnaasiumi kohta.

Vallasvara juurdekasv võrdus 8832 kr. 24. s.

Suurematest ostudest võiks mainida uue koolimööbli soetamist vananenud mööbli asemele. Osa mööblit, 320 kr. väärtuses, valmistati Piiskop Plato nimelise Lastekodu puutöökojas.

Uldjoonis täideti eelarve ettenähtud kava ja krediitide ulatuses, kusjuures hädalised ülekulutused üksikutes punktides kaeti teiste punktide jääkidest.

I Gustav-Adolfi Gümnaasiumis ehitati võimlale juurde duširuum ühes dušiseadmega ja kahe rõivastusruumiga. Ruumide ümberkorraldamisega moodustati võimlale 279,60 m² suurune eesruum ühes rõivistuga. Võimla hoone varustati madalrõhuauruküttega. Gümnaasiumi peahoone pööningukorrale ehitati lasketiir ühes vajalise seadmega. Ümberehitus maksus 31 528 kr. 96 s.

Linna IV Gümnaasium (endine II Tütarlastergümnaasium) on juba oma asutamisest saadik – üle 20 aasta – pidanud töötama õhtupoolikul Pärnu mnt. 13, Tütarlaster-Kommertskooli ruumides, kannatades ise ja takistades ka tihedasti komplekteeritud hommikupoolsete klasside normaalset tegevust. Koolide omaette ruumide soetamise küsimus on korduvalt olnud päevakorral, kuid selle küsimuse lahendamist takistas rahu puudus.

Aruandeaastal algatati küsimust Sihtasutise „Jakob Vestholmi Poeglaste-Erahumantaargümnaasium“ kinnisvarade linnale omandamiseks ja nende kasutamiseks IV Gümnaasiumi ja VII Reaalkooli jaoks. Linnavalitsuse sellekohase ettepaneku kohaselt otsustas Linnavolikogu 14. juunil 1939 omandada linnale mainitud kinnisvarad, ühes päraldistega, 75 000 kr. eest, jättes omandatud kinnisvarad kuni 15. augustini 1940 tasuta kasustada nende senisele omanikule.

Keskoolide ja gümnaasiumide hoonete remont.

Parandustöid tehti 31 899 kr. 32 s. eest. I Gustav-Adolfi Gümnaasiumis, Poeglastegümnaasiumis, Tütarlaster-Kommertsgümnaasiumis ja Poeglaste-Kommertsgümnaasiumis tehti koridoridele uued mettlahhpõrandad. Peale selle tehti kõigis koolihooneis jooksva iseloomuga remonttöid, nagu uste, akende ja põrandate parandusi ja maalritöid.

Kutsekoolid.

Andmeid kutsekoolidest leidub Linna Statistilises Aastaraamatus 1939, lk. 128 – 149, 156 – 157, 162 – 163 ja 166 – 167.

Eelarve täitmine.

Keskoolidele kulutati aruandeaastal (sulgudes 1933./34. a. arvud).

Haridusosakonna eelarve järgi	kr. 135 477.48	(43 908.88)
Ehitusosakonna „ „ (remont)	„ 17 610.56	(1 647.61)
	Kokku	kr. 153 088.04 (45 556.49)
Tulusid oli	„ 42 408.42	(15 370.76)
	Netokulusid	kr. 110 679.62 (30 185.73)

Vallasvara juurdekasv võrdus 43 825 kr. 31 s.

Suuremad summad kulutati Kodunduskeskkooli uue maja seadme täiendamiseks, samuti ka teiste kutsekoolide juures avatud uute klasside seadme ja õppevahendite soetamiseks.

Kutsekoolide eelarved teostati määratud summade piirides ja koolide nõuded rahuldati enam-vähem. Mõödapääsmatud ülekulutused üksikutes punktides kaeti teiste punktide jääkidest.

Lootusetut õppemaksuvõlga kustutati 2 õpilasel 30 kr. suuruses summas (1933./34. a. – 8 õpilasel 137 kr. 50 s. suuruses summas).

Kohtu kaudu nõuti õppemaksuvõlga 20 kr. suuruses summas ühe õpilase vanemalt, kes keeldusid võlga tasumast vabatahtlikult (1933./34. a. 12 õpilase vanemalt 193 kr. suuruses summas).

Kutsekoolide kulud 1928/29 — 1938/39.

	1928/29	1929/30	1930/31	1931/32	1932/33	1933/34	1934/35	1935/36	1936/37	1937/38	1938/39
1. Kulud linnalt											
a) palgad, kr.	27 843.54	30 795.80	30 550.29	32 313.34	28 167.96	20 375.08	20 523.33	20 347.97	29 429.13	42 994.22	57 872.05
b) muud, kr.	26 595.84	34 495.91	29 809.45	25 437.16	23 678.49	23 099.56	19 927.01	28 757.62	52 083.22	59 765.48	95 215.99
Kokku kr.	54 439.38	65 291.71	60 359.74	57 750.50	51 846.45	43 474.64	40 450.34	49 105.59	81 512.35	102 759.70	153 088.04
Tulud ühes õppe- maksuga, kr.	16 250.13	17 228.72	17 861.62	15 440.08	15 981.48	15 370.76	17 377.17	18 010.90	22 712.73	35 010.79	42 408.42
Netokulud, kr.	38 189.25	48 062.99	42 498.12	42 310.42	35 864.97	28 103.88	23 073.17	31 094.69	58 799.62	67 748.91	110 679.62
2. Õppemaksu laekunud, kr.	15 042.50	16 102.—	16 742.50	14 543.35	15,042.30	14 629.26	15 533.28	16 311.50	19 943.—	30 054.17	37 928.60
3. Õpilasi 31. detsembril	594	603	574	567	550	588	618	1014	1127	1431	1689
4. Kulu ühele õpilasele:											
a) rügitl, kr.	101.91	109.53	111.78	108.19	107.61	99.30	96.30	74.12	72.25	80.95	95.80
b) linnalt neto, kr.	64.29	79.71	72.30	74.62	65.21	47.80	37.34	30.67	52.17	47.34	65.53
Kokku kr.	166.20	189.24	184.08	182.81	172.82	147.10	133.64	104.79	124.42	128.29	161.33
5. Klasse 31. detsembril	25	25	25	25	25	25	26	31	36	51	63
6. Kulu ühele klassile:											
a) rügitl, kr.	2 421.48	2 641.77	2 566.54	2 453.84	2 367.51	2 335.51	2 289.04	2 424.53	2 261.72	2 271.27	2 567.71
b) linnalt neto, kr.	1 527.57	1 922.52	1 659.92	1 692.42	1 434.60	1 124.15	887.43	1 003.05	1 633.32	1 328.41	1 756.82
Kokku kr.	3 949.05	4 564.29	4 226.46	4 146.26	3 802.11	3 459.66	3 176.47	3 427.58	3 895.04	3 599.68	4 324.53

M ä r k u s : Naistööstusõpilaskooli õpilaste ja klasside arv, samuti ka kulud on näidatud 1929/30. — 1934./35. a. alg- ja täienduskoolide all, alates 1935./36. a. — kutsekoolide all.

Igale õpilasele kulutati keskmiselt:

1938./39. a.	Rügi		Linna		Kokku	
	summade		arvel		neto	
	Kr.	S.	Kr.	S.	Kr.	S.
Tütarlaste Kaubandus- ja Ärinduskeskkoolis ja Kom- mertskoolis	87	28	40	58	127	86
Poeglaste Kaubandus- ja Ärinduskeskkoolis ja Kom- mertskoolis	119	33	46	72	166	05
Kaubanduslikkudel Õhtukursustel	—	—	36	11	36	11
Naiskutsekoolis ja Kodutööstuskoolis käsitöö alal	121	66	73	69	195	35
Kodunduskeskkoolis, Kodumajanduskoolis, Kodunduse Eriklassis ja Kodutööstuskoolis kodumajanduse alal	165	20	163	03	328	23
Meesrätsepatööstuse Õppetöökojas	175	29	118	34	293	63
Naistööstusõpilaskoolis	33	28	38	79	72	07
Majanduslikus Erikoolis	82	35	74	90	157	25
Tütarlaste Ametikoolis	61	44	28	44	89	88
1933./34. a.						
Tütarlaste Kaubanduskoolis	69	94	12	17	82	11
Poeglaste	89	96	34	42	124	38
Kaubanduslikkudel Õhtukursustel	—	—	75	63	75	63
Naiskutsekoolis	150	33	80	79	231	12
Naistööstusõpilaskoolis	14	51	6	11	20	62

Kutsekoolide hoonete remont.

Parandustöid tehti 17 610 kr. 56 s. eest. Naiskutsekoolis teostati esimesel korral ümberehitus ruumide otstarbekohasemaks kasutamiseks, kusjuures lisaks praegusele köögruumile ehitati veel üks köögruum. Kogu esimesel korral uuendati põrandaid ja teostati ruumide puhastus. Ümberehitus- ja parandustööd maksusid 6622 kr. 42 s. Peale selle tehti jooksva iseloomuga parandus- ja puhastustöid kõigis koolihooneis, nagu uste, akende ja põrandate parandusi; parandati vesivarustus-, kanalisatsiooni- ja elektrivalgustusseadmeid ja tehti maalritöid.

Tallinna ja Nõmme koolide inspektori A. Kuksi aruanne.

1938./39. õppeaastal töötas Tallinnas 12 gümnaasiumi, 12 progümnaasiumi, 9 realkooli, 40 kutsekooli, 1 täienduskool, 34 algkooli, 6 lastepäevakodu, 19 lasteaeda-mänguringi, kokku 133 õppeasutist.

Neist osutus revideerimisel headeks 46, rahuldavaiks 78, puudulikkudeks 9 õppeasutist.

Mis nüüd puutub õpilaste kasvatusse, siis võis hinnata õpilaste esinemist heaks 37, rahuldavaks 70 ja puudulikuks 26 õppeasutises.

Puuduliku käitumise pärast saadeti algkoolidest erikoolidesse 16 poeglast, kuna keskkoolidest jäid enne õppetöö lõppu ära mitmel põhjusel 33 poeglast ja 21 tütarlast. Seega oli õpilaste arv, keda kõrvaldati koolidest halva käitumise pärast, võrdlemisi väike, küll aga esines üksikuid ebameeldivaid nähteid, millele juhtis koolide kui ka lastevanemate tähelepanu.

Koolide õpetuslik tase oli üldiselt rahuldav, vaatamata sellele, et kevadsemestril eksitasid töötamist nakkushaigused. Õppetöö edukus koolitüüpide järgi kujunes järgmiselt: avalikkudes algkoolides 84%, eraalgkoolides 95%, avalikkudes progümnaasiumides 79%,

eraprogümnaasiumides 70%, linna reaalkoolides 67%, täienduskoolides 80%, linna kutsekoolides 72%, avalikkudes gümnaasiumides 76%, seega keskmiselt 78%.

Keskmine edukus 78% on küll pisut madalam kui eelmisel aastal (80%), kuid üldiselt rahuldavakspeetav. Madalaim oli edukus progümnaasiumi- ja reaalkooliklassides, mis oli tingitud õpilaste üleminekust uude koolitüüpi, kus töötamine toimub tunduvalt erinevail meetodeil, kui ka sellest, et progümnaasiumi- ja reaalkooliklassid on liialt suured, vahest isegi üle 50 õpilase klassis.

Revideeritud tundidest osutus headeks 98 (27%), rahuldavaiks 217 (60%), puudulikkudeks 48 (13%).

Õppeabinõud olid head 43, rahuldavad 59 ja puudulikud 31 õppeasutisel. Linnakoolivalitsuse üritusist, mis olid sihitud koolide heaolu ja õppe- ja kasvatustaseme tõstmiseks, väärivad erilist mainimist järgmised:

1. Õpilaste toitlustamist juhiti veel suurema rõhuga kui varem; lakkamatult toonitati vajadust, et iga laps saaks suurel vahetunnil einet, kasustades kas kooli kööki või süües kodunt kaasavõetud toiduaineid.
2. Mõistliku meelelahutuse võimalusi püüti hankida ja reguleerida. Selleks korraldati õpilasetendusi kinodes ja teatris, võimaldati õpilasil sisse pääseda väärtuslikele kontsertidele ja aktusile „Estonias”, hoolitseti ka sportimise võimaluste eest nii suvel kui talvel. Keskkooli- ja gümnaasiumiõpilasile võimaldati korraldada kindla kava kohaselt tantsukursusi ja kõigil koolidel kaks koolipidu aastas.
3. Kooli aastapäevade pühitsemiseks, mis kippusid jääma tühjaks, anti uued korraldused.
4. Noorsoo-organisatsioonide tegevust nii koolis kui väljaspool kooli püüti mitmeti soodustada ja normeerida, et see kujuneks kasuks noorile kasvatuslikult ja õpetuslikult.
5. Et õpilased harjuksid ka massiliselt hästi esinema, seks korraldati algkoolide kooride esinemine „Estonia” kontsertsaalis, millest võttis osa lauljatena umbes 2000 õpilast. Esinemine õnnestus hästi ja näitas veenvalt, et koolinoorsugu on küllalt distsiplineeritud ühiseks esinemiseks.
6. Sama ülesannet täitsid muuseas emadepäeva pidustused, algkoolilõpetajate päev jt.
7. Võeti põhjalikult kontrollimisele eelkoolialiste laste kasvatusasutised: lastepäevakodud, lasteaiad ja lastemänguringid. Osutus, et organiseeritult õpib eelkoolialisi lapsi: 7-a. – 362, 6-a. – 456, 5-a. – 422, 4-a. – 193, 3-a. – 123, kokku 1458. Rahvaloenduse andmeil oli Tallinnas 7-a. lapsi 1399, 6-a. – 1387, 5-a. – 1254, 4-a. – 1244 ja 3-a. – 1363, kokku 6647. Seega õpib eelkoolialisi lapsi organiseeritult 7-a. 26%, 6-a. – 33%, 5-a. – 25%, 4-a. – 15% ja 3-a. – 9%, keskmiselt 22%. Kuna muist 7-a. lapsi õpib algkooli I kl., siis võib arvestada, et umbkaudu 25% eelkoolialisi lapsi õpib organiseeritult ja 75% kodu vanemate hooles.

Selgus ka, et mõnes mänguringis oli õppekeeleks seadusevastaselt võetud võõrkeel. Neid sunniti oma tööd ümber korraldama või tegevust lõpetama.

8. Olundi selgitamiseks, kuivõrd põhjendatud on tormijooks progümnaasiumidesse, võeti ette uurimus õppetöö edukuse kohta algkooli VI kl. ja progümnaasiumi II kl. kohta. Testide meetodil hangiti võrdlevaid andmeid kolmes õppeaines: eesti keeles, matemaatikas ja usuõpetuses. Uurimuse tulemus kujunes järgmiseks: eesti keeles progümnaasium seisab 6% võrra algkoolist ees, kuid maksimum õigeid vastusi on algkooli käes, samuti miinimum; matemaatikas progümnaasium ületab algkooli kõigest 1,7%; usuõpetuses progümnaasium osutub algkoolist 5% halvemaks. Seega progümnaasiumiõpilaste edukus valitud koostise juures ei osutunud kuigi palju paremaks algkooli omast, mis tõendab, et algkool on väärikaks kaaslaseks keskkoolile ja põhjendamata on halvustav suhtumine algkoolisse ja tormijooks progümnaasiumidesse.
9. Õpetajate teadmiste värskendamiseks ja täiendamiseks korraldati süstemaatiliselt rida pedagoogilis-metoodilisi referaatõhtuid ja loenguid matemaatika ja ajaloo alal. Üldse peeti 23 loengut kestusega à 2 tundi. Loenguist võttis osa 475 kuulajat

Osavõtjate maksimaalne arv ühel loengul oli 274, minimaalne – 86, keskmine – 175 kuulajat.

10. Uudse üritusena oli hospiteerimise korraldamine. Linnavalitsuse labkel vastutulekul võimaldus 25 algkooliõpetajal à 6 päeva külastada teisi Tallinna koole, et näha, kuidas toimub töö mujal. Hospiteerimine õnnestus igati. Kokkutulnud hospitandid toonitasid 24. märtsil 1939 muljete summeerimisel üksmeelselt, et nad on hospiteerimisel näinud ja kuulnud palju õpetlikku, saanud hulk muljeid ja õppinud kolleege tundma tegelikus töös; eriti õpetlik olevat olnud näha koolielu mitmesugust korraldust, kuna ju igal koolil on omad individuaalsed jooned. Hospitandid avaldasid soovi, et neile osaks saanud õnn saaks osaks ka teistele kolleegidele, ja palusid anda edasi tänu Linnavalitsusele hospiteerimise võimaldamise eest, mis on olnud õpetajate ammuseks igatsuseks.

Koolitervishoid.

Dr. M. P ü ü m e t s.

Vaadeldes 1938./39. õppeaastat koolitervishoiu seisukohalt, kuulub see halvemate õppeaastate hulka. Õppeaasta esimene pool (1938. a. sügiskuu) oli võrdlemisi rahuldav; kuid õppeaasta teisel poolel levisid Tallinna õpilaste keskel kaks nakkushaigust: kõrvasüljenäärme-põletik (mumps) ja leetrid, mis sundis õpilasi olema pikemat aega voodis ja segas seega suuresti õppetööd. Kõrvasüljenäärme-põletik, mille all kannatasid Tallinnas õpilased, levis väga kiiresti. Kuid see haigus ei levinud ainuüksi Tallinnas, vaid kõikjal üle kogu Eesti. Selle haiguse all kannatasid peamiselt nooremad inimesed, kuna vanemate seas haigusjuhtumeid oli vähem. Veebruaris, märtsis, aprillis ja mais 1938 seltsisid kõrvasüljenäärme-põletikule veel leetrid, mis levisid samuti taudina õpilaste seas. Nagu statistilised andmed näitavad, levivad leetrid Tallinnas ja mujal iga 5–6 aasta tagant, kuna vahepeal esineb vaid üksikuid haigusjuhtumeid. Möödunud õppeaasta kevadkuudel põdesid õpilased väga tihti mõlemat haigust, mis neid nõrgestas ja mõjus seega halvavalt õppetööle. Väga tihti puudusid seetõttu tundidest pooled ja isegi rohkem õpilasi. Leetrid registreeriti üldse 1833 juhtumit, kuid võib oletada, et nende arv oli 2 korda suurem. Iga haigusjuhtumi puhul ei pöördutud arsti poole.

Peale kõrvasüljenäärme-põletiku ja leetrite esines Tallinna eelkoolialiste ja koolialiste laste keskel veel 49 kurgutõvejuhtumit (37 juhtumit algkooliõpilasil, 7 juhtumit keskkooliõpilasil ja 5 juhtumit lastepäevakodude lastel) ja 73 sarlakijuhtumit (52 juhtumit algkooliõpilasil, 10 juhtumit keskkooliõpilasil ja 5 juhtumit lastepäevakodude lastel).

Nagu kõigest sellest nähtub, esines nakkushaigusi me koolinoorsoo keskel möödunud õppeaastal väga palju, mis lapsi nõrgestas ja vähendas nende tööjõudu.

Silmas pidades nakkushaiguste suurt arvu õpilaste keskel, oli koolist puudumise päevi rohkem kui eelmisel õppeaastal (sulgudes 1937./38. a. arvud). Avalikkude algkoolide õpilasist puudus haiguse tõttu iga poeglaps keskmiselt 13 (9) päeva ja iga tütarlaps – 15 (13) päeva. Eraalgkoolide õpilasist puudus haiguse tõttu iga poeglaps keskmiselt 26 (17) ja iga tütarlaps – 24 (21) päeva.

Linna progümnaasiumide õpilasist puudus iga poeglaps haiguse tõttu keskmiselt 55 (44) tundi ja iga tütarlaps – 56 (54) tundi, linna reaalkoolide õpilasist puudus iga poeglaps keskmiselt 56 (42) ja iga tütarlaps – 66 (49) tundi. Eraprogümnaasiumide õpilasist puudus iga poeglaps keskmiselt 88 (59) tundi ja iga tütarlaps – 77 (62) tundi.

Linna gümnaasiumide õpilasist puudus haiguse tõttu iga poeglaps keskmiselt 62 (44) tundi ja iga tütarlaps – 86 (64) tundi. Eragümnaasiumide õpilasist puudus haiguse tõttu iga poeglaps keskmiselt 87 (77) tundi ja iga tütarlaps – 77 (98) tundi.

Nagu ülaltoodud andmeist selgub, on kõikides erakoolides haiguse tõttu puudujate arv palju suurem kui linna koolides.

1938./39. õppeaastal anti linna kooliambulatooriumides arstiabi 3831 õpilasele ja silmahaiguste puhul silmaarsti juures kodu 689 õpilasele. Linna koolihambakliinikuis anti abi 4177 õpilasele, seejuures plommides õpilaste vigaseid hambaid 2819 juhtumil ja arstides 1963 juhtumil; hammaste väljatõmbamisi oli 876.

Kaitserõugeid pandi 1938./39. õppeaastal 1834 õpilasele, nendest 1234 õpilasele tagajärgedega, kuna ülejäänud osal rõuged ei ajanud üles.

Kurgutõve vastu võitlemiseks võeti koolides 1938./39. õppeaastal 2827 lapsel kurgu-ninalima, mis analüüsiti Linna Keemia-Bakterioloogia-laboratooriumis. Nendest oli 230 juhtumil tulemus positiivne ja 2097 juhtumil negatiivne. Siinjuures peab tähendama, et esimesel poolaastal – septembrist kuni 1. jaanuarini 1939, mil kurgutõvejuhtumeid oli rohkem, võeti 1844 proovi, millest 151 osutus positiivseks. Jaanuarist kuni juunini 1939, s. o. õppeaasta lõpuni, võeti 483 kurgu-ninalima proovi, millest 79 juhtumit osutus positiivseks.

Peale kooliskäivate laste võeti veel 674 kurgu-ninalima proovi nõuandlais käivalt lastelt. Nendest osutus 132 positiivseks.

Peale nende proovide, mis võeti lastelt koolides ja nõuandlais, võeti 2099 kurgu-ninalima proovi väikelastelt kui ka kooliealistelt lastelt nende juures kodu, mis andsid Linna Keemia-Bakterioloogia-laboratooriumi uurimisel 338 juhtumil positiivseid tulemusi.

Nagu neist andmeist selgub, on Linna Keemia-Bakterioloogia-laboratoorium toimetanud võrdlemisi palju uurimusi kurgutõvepisikute avastamiseks, mis selle haiguse vastu võitlemiseks on esmajärgulise tähtsusega.

Lahtist kopsutiisikust põdevaid kooliealisi lapsi on meil vaid üksikud, keda saadeti Taheva sanatooriumi; küll on meil aga palju kooliealisi lapsi, kes kannatavad bronhiaalnäärmete tiisikuse all. Tiisikuse äratundmiseks tehti 1938./39. õppeaastal Linna Tiisikus-ambulaatoriumi röntgenikabinetis kooliastide korraldusel 1599 õpilasel kopsu läbi- valgustusi ja 1489 õpilasel kopsudest ülevõtteid; peale selle tehti samas ambulaatoriumis 114 õpilasele vere settimisreaktsioone ja 7 õpilasel röga analüüse.

Mis puutub kooliskäiva noorsoo tervislikku seisundit mõõdnud õppeaastal, siis peab tähendama, et hea toitumusega oli algkooliõpilasist 40,29⁰/₀, kutsekooliõpilasist 48,85⁰/₀ ja keskkooli- ja gümnaasiumiõpilasist 59,77⁰/₀; keskmise toitumusega on vastavad arvud 53,63⁰/₀, 47,17⁰/₀ ja 37,50⁰/₀; halva toitumusega – 5,85⁰/₀, 3,57⁰/₀ ja 2,56⁰/₀.

Tubli kehaehitusega on meie algkooliõpilasist 58,47⁰/₀, kutsekooliõpilasist 58,53⁰/₀ ja keskkooli- ja gümnaasiumiõpilasist 69,15⁰/₀; keskmise kehaehitusega – 39,57⁰/₀, 39,25⁰/₀ ja 29,33⁰/₀; kuna nõrga kehaehitusega – 1,87⁰/₀, 2,13⁰/₀ ja 1,17⁰/₀.

Vildakselgsust põdes algkooliõpilasist 5,19⁰/₀, kutsekooliõpilasist 4,72⁰/₀, keskkooli- ja gümnaasiumiõpilasist 6,58⁰/₀.

Uldiselt peab tähendama, et õpilaste toitumus, võrreldes eelmise õppeaastaga, püsib endisel tasemel, kuna õpilaste kehaehitus näitab pidevalt paranemise tendentsi, mis laseb oletada, et meie õpilaste kehaline kasvatus on õigetal radadel ja õigetes kätes.

Vigaste hammastega õpilaste arv on võrdlemisi suur: algkooliõpilasist on vigaste hammastega 65,93⁰/₀, kutsekooliõpilasist 61,99⁰/₀ ja keskkooli- ja gümnaasiumiõpilasist 50,86⁰/₀.

Puuduliku kuulmisega oli algkooliõpilasist 1,84⁰/₀, kutsekooliõpilasist 1,48⁰/₀ ja samal ajal keskkooli- ja gümnaasiumiõpilasist.

Õpilasi, kelle nägevus oli kuni 0,7⁰/₀, leidis algkoolides 8⁰/₀, kutsekoolides – 12,22⁰/₀ ja keskkoolides ja gümnaasiumides 17,6⁰/₀.

Pikaldast kopsuhaigust põdes 3,99⁰/₀ algkooli-, 3,65⁰/₀ kutsekooli- ja 3,44⁰/₀ keskkooli- ja gümnaasiumiõpilasist, südamehaigusi vastavalt 1,72⁰/₀, 3,12⁰/₀ ja 3,31⁰/₀; kilpnäärme suurenemist vastavalt – 0,26⁰/₀, 0,62⁰/₀ ja 0,44⁰/₀. Sügelisi ja teisi nahahaigusi põdes 1,68⁰/₀ algkooli-, 4,43⁰/₀ kutsekooli- ja 4,1⁰/₀ keskkooli- ja gümnaasiumiõpilasist. Tingusid ja täisiid oli 5,47⁰/₀ algkooli-, 0,13⁰/₀ keskkooli- ja gümnaasiumiõpilasil, kuna kutsekooliõpilased olid – nagu eelmiselgi õppeaastal – parasitidest täiesti vabad. Näärmetiisikust põdes 1,61⁰/₀ algkooli- ja 0,69⁰/₀ kutsekooli-, keskkooli- ja gümnaasiumiõpilasist; kroonilist kurgupõletikku vastavalt – 4,2⁰/₀, 1,85⁰/₀ ja 3⁰/₀; verevaesust – 6,5⁰/₀, 3,45⁰/₀ ja 4,98⁰/₀; inglishaigust – 4,75⁰/₀, 0,33⁰/₀ ja 1,67⁰/₀; muid haigusi – 31,23⁰/₀, 7,59⁰/₀ ja 20,21⁰/₀.

Kui heita pilku nendele haigustele, mille all meie koolinoorsugu kannatab, siis sõltuvad need väga mitmesuguseist tegureist, kus laste puudulik toitmine seisab esikohal. Ka kehvad kodused olud ja sellega kaasas käiv puudulik puhtus nii kodu kui ka isiklikus elus (pesu, rõivad, nahapuhtus) mõjuvad haigestavalt igapähele, kuid eriti noortele. Seepärast peab panema suuremat rõhku õpilase kodu- ja isiklikule tervishoiule, mis koolitervishoiu kõrval on tähtsamaid tegureid. Ka õpilaste toitmisele peab panema suuremat rõhku. Sooja toitu saavad koolides ligi 25⁰/₀ algkooliõpilasist, kuna teised peavad leppima võileivaga või -sepikuga, mis iseenesest on väga hea, kuid ei suuda tõusta

sooja toidu väärtuseni. Rõõmustaval kombel hakkab õpilaste einest ikka enam ja enam vähenema sai ja suhkrusai. Vanemad hakkavad sepikule ja rukkileivale pöörama ikka enam tähelepanu ja seda andma ka lastele kooli kaasa, mis ei jäta laste tervisele avaldamata oma head mõju.

Möödunud õppeaastal uusi koolimaju valmis ei saanud ja seetõttu peab osa klasse töötama kahes vahetuses.

Teistes koolimajades tehti jooksva iseloomuga tarvilikke töid ja remonte.

Haridus väljaspool kooli.

Laste suviste le mängumurudele kulutati 1945 kr. 62 s., sellest laste toitmiseks 1667 kr. 11 s.; 1933./34. a. vastavalt 1844 kr. 23 s. ja 1584 kr. 64 s.

Tallinna Kesk- ja haruraamatukogud.

Aruandeaastal täideti kõik eelarves ettenähtud kavatsused. Avaldati trükis „Tallinna Linna Keskraamatukogu täiendusnimestik“, milles loetleti pärast algnimestikkude ilmumist Keskraamatukogusse hangitud teosed. Nimestik trükiti 1000 eksemplaris ja lasti müügile hinnaga 1 kr. 25 s. eksemplar. Uhtlasi jätkati „Tallinna Keskraamatukogu Teadete“ avaldamist. Ajakirjast ilmus aruandeaastal kolm numbrit. Neis avaldati Keskraamatukogu muusikalise raamatukogu nimestik.

Suurt rõhku pandi aruandeaastal eelmisel aastal avatud arhiivraamatukogu täiendamisele ja väljaarendamisele. Kogu täiendamisele aitas suuresti kaasa I Gustav-Adolfi Gümnaasiumi arhiivraamatukogu üleandmine, kust saadi rohkesti eestikat ja baltikat. Peale selle osteti ja kanti laenukogust üle rohkesti vanemat eestikeelset kirjandust.

Läinud aastal avaldatud uus Trükiseadus, milles polnud ette nähtud Tallinna Linna Keskraamatukogule sundeksemplari, ähvardas suurel määral ohustada arhiivraamatukogu arendamist. Linnavalitsuse kaudu Siseministeeriumile esitatud vastuväited Keskraamatukogu sundeksemplari saajate nimestikust kustutamise kohta leidis Siseministeerium olevat kaaluvad ja hiljem täiendati Trükiseadust, mille järgi Keskraamatukogu saab jälle sundeksemplari.

Vaadati läbi, täiendati ja parandati Keskraamatukogu Noorteraamatukogu kasutamise korda. 24. augustil 1939 kinnitas Linnavolikogu selle esitatud kujul ja see avaldati „Riigi Teatajas“ 1938, 77.

Aruandeaastal korraldasid kirjastajad odavmüügi – 40% kaanehinnast. Seda odavmüüki kasutati Kesk- ja haruraamatukogude täiendamiseks.

Annetusist, mis Keskraamatukogu raamatutena sai, olgu märgitud Prantsuse saatkonna kaudu saadud väärtuslik kogu, mis sisaldas 294 köidet ja mille väärtus oli 1034 kr. 20 s. Peale selle saadi veel suurema annetusena umbes 200 raamatut Rootsist.

Majahoidja-kütja ja käskjalg paigutati kolmandale korrale ja nende korterid ehitati ümber arhiivraamatukogu ametnikkude töö- ja külastajate lugemisruumiks, kuna keldrikord, kus arhiivraamatukogu asus, osutus kevadel ja sügisel niiskeks ja ametnikkude tervisele ohtlikuks.

III Haruraamatukogu ruumide suurendamiseks liideti selle külge kõrvalolev korter. Uhtlasi võeti raamatukogu kasustada ka III Haruraamatukogu juhataja korter. Põhjaliku ümberehituse järele sai III Haruraamatukogu omale kaunis avarad ja sobivad ruumid.

Laenajate arv vähenes 2681 isiku võrra, langesdes 31. märtsiks 1939 34 416 isikule. Tallinna elanikkude üldarvust moodustasid laenajad 24%. Langus on tingitud sellest, et aruandeaastal kontrolliti laenajate nimestikku ja kustutati need, kes polnud uuendanud vastutusi ega ümber registreerunud.

Aasta jooksul tuli juurde uusi raamatuid 6727 köidet, kustutati 1017 ja kanti üle arhiivraamatukogusse 2248 köidet. Aasta lõpul oli laenukogudes, käsikogus ja Mihkel Martna nimelises kogus kokku 106 232 köidet. Iga 100 Tallinna elaniku kohta oli Kesk- ja haruraamatukogudes 74 köidet. Peale selle oli arhiivraamatukogus 18 327 köidet ja arhiivis 6875 köidet. Üldse oli Kesk- ja haruraamatukogudes 31. märtsil 1939 131 434 köidet.

Laenukogusid ja lugemistube kasustas 1 122 250 isikut eelmise aasta 1 114 329 isiku vastu ja laenutati 759 617 köidet eelmise aasta 761 582 köite vastu.

Iga Tallinna elaniku kohta laenutati 5,25 köidet (Helsingis 1938. a. 3,5 ja Kopenhaagenis 1937./38 a. 4,0 köidet).

Mis laenutamise langust põhjustab, on raske täpselt määritleda, kuid näib, et ei tunta raamatute vastu enam seda huvi, mis varem, sest laenutamine pole langenud mitte üksi Tallinnas, vaid ka naaberriikide linnades. Nii on laenutamine langenud Helsingis mitu aastat järjekindlasti ja suuresti: 1 087 649 köitelt 1934. a. 871 381 köitele 1938. a. Samuti tuleb märkida laenutamise langust Stokholmi ja Oslo linna raamatukogudes.

Meil võis laenutamise langust osaliselt põhjustada asjaolu, et arhiivraamatukogu loomisega lähevad sellesse kogusse kõik sündeksemplaridena saadud raamatud. Laenutamiseks ostetakse aga avalikkudele raamatukogudele soovitatud kirjandust. Seega jääb lugejaskonnale kättesaamatuks kerge ajaviitekirjandus, mille vastu tunneb huvi osa lugejaskonnast. Nõutakse ka rohkesti kriminaalromaane, kuid ka neid ei hangita raamatukogudesse.

Laenatud raamatuist oli ilukirjanduslikke 69,74⁰/₀, teaduslikke 26,55⁰/₀ ja lastekirjandust 3,71⁰/₀. Eelmise aasta vastavad arvud olid 69,8, 26,2 ja 3,9.

Keelte järgi jagunesid laenatud raamatud järgmiselt (sulgudes eelmise aasta andmed):

estikeelseid	76,02 (75,1) ⁰ / ₀
saksakeelseid	11,62 (11,8) ⁰ / ₀
venekeelseid	10,42 (11,1) ⁰ / ₀
inglisekeelseid	1,20 (1,9) ⁰ / ₀
muukeelseid	0,74 (0,1) ⁰ / ₀

Käsiraamatukogu tarvitajate arv näitas väikest tõusu – 31 372 isikult 1937./38. a. – 32 284 isikule aruandeaastal.

Väljapoole Tallinna laenutati 4650 köidet, eelmise aasta 4370 köite vastu.

Aruandeaastal sai Keskraamatukogu sündeksemplaridena ja tellituna 44 ajalehte 89 eksemplaris ja 173 ajakirja 202 eksemplaris.

Üksikasjalisemad arvilised andmed Kesk- ja haruraamatukogude tegevusest leiduvad Linna Statistilises Aastaraamatus 1939, lk. 168 – 173.

Tallinna Kesk- ja haruraamatukogude tegevus 1920 – 1938/39.

Aastad	Lugejaid Kesk- ja harukogudes	Laenatud				Raamatuid	Kulused üldse, kr.	Sellest raamatute ja ajakirjade peale, kr.	
		Lugemisaalidest	Laenukogudest	Harukogudest ja Lasnamäe laenutuspunktist	Noortekogust				Kokku
1920	72 642	70 771	—	—	—	70 771	9 531	1 970.84	372.39
1923	246 656	99 914	5 082	—	—	104 996	16 339	20 069.32	4 631.79
1926	385 495	24 646	120 824	2 937	—	148 407	36 530	38 950.48	10 251.28
1929/30	547 391	14 002	292 801	45 972	—	352 775	55 782	50 967.97	14 057.32
1930/31	562 433	13 412	308 238	56 716	—	378 366	61 705	52 197.52	13 102.57
1931/32	639 337	15 268	332 619	83 204	—	431 091	68 304	54 138.35	12 169. —
1932/33	872 490	11 888	352 710	192 748	—	557 346	73 642	50 334.66	10 349.03
1933/34	1 033 755	12 602	385 539	296 658	29 499	724 298	80 053	61 694.92	13 426.80
1934/35	1 042 696	35 081	356 040	301 691	77 183	769 995	92 694	57 783.66	13 600.30
1935/36	1 124 116	17 260	348 165	317 644	77 640	760 709	100 224	58 713.43	13 184.53
1936/37	1 195 501	19 643	347 142	344 800	73 533	785 118	110 719	69 665.52	16 982.36
1937/38	1 114 329	20 499	316 375	367 380	77 827	782 081	119 239	80 282.96	19 020.29
1938/39	1 122 250	13 805	316 680	367 591	75 346	773 422	131 434	84 378.08	20 745.73

Eelarve täitmine.

Kesk- ja haruraamatukogudele kulutati aruandeaastal (sulgudes 1933./34. a. andmed):

Haridusosakonna aruande järgi kr. 82 418.77 (54 134.80)

Ehitusosakonna „ „ (remont) „ 1 959.31 (7 560.12)

Kokku kr. 84 378.08 (61 694.92)

Tulusid oli „ 14 745.14 (4 713.93)

Netokulused kr. 69 632.94 (56 980.99).

Vallasvara juurdekasv võrdus 33 062 kr. 62 s.

Üldiselt täitsid Kesk- ja haruraamatukogud oma ülesandeid korralikult.

Kesk- ja haruraamatukogude ruumide remont.

Parandati ja uuendati põrandaid, uksi ja aknaid, parandati vesivarustus- ja elektri- valgustusseadmeid ja tehti maalritöid 1959 kr. 31 s. eest.

Pedagoogikamuuseum.

Pedagoogikamuuseumi tegevus aruandeaastal arenes endiste aastate eeskujul; suuremaid muudatusi ei olnud.

Muuseumi korraldada on varustusaed, mille ülesandeks on hankida koolidele elusaid taimi nii, et igal õpilasel tunnis oleks käes läbivõetav taim. Taimi kasvatatakse kooli kavade kohaselt. Läänud aastal anti taimi 246 tunnile.

Muuseumis korraldati praktilisi töid keskkooliõpilastele zooloogias, entomoloogias, inimese anatoomias ja füsioloogias ühes tervishoiuga, botaanikas, keemias, füüsikas, maateaduses, astronoomias ja tehnikas (viimases peamiselt algkooliõpilastele).

Praktilistel töödel korraldati 492 kahetunnist praktikumi, millest võttis sügisel osa 305 õpilast 21 rühmas. Kevadel õpilaste arv langes 160-ni.

Muuseumi juures töötas suvine ekskursioonijaam ja Tallinna Keskkooliõpilaste Loodusõppraade Uhing (TKLU), kel oli aruandeaastal 197 liiget. Peeti 28 juhatuse koosolekut, 21 referaatõhtut, kus ettekannetega esinesid õpilased ja õpetajad, demonstreeriti kitsasfilme jne. Ekskursioonide eel peeti koos ekskursioonijaamaga 9 informatsioonikoosolekut. Ekskursioone korraldati talvel 7 – mitmesuguseisse käitisesse Tallinnas ja Kehras. Kevadel ja suvel korraldati koos ekskursioonijaamaga 11 1- – 3-päevast ekskursiooni Tallinna lähemasse ja kaugemasse ümbrusse, kus koguti mitmesugust loodusloolist materjali ja toimetati vaatlusi. Juunis 1938 toimus ekskursioonijaama matk Soome, kus tutvuti sealse loodusega. Juunis ja juulis 1938 sooritati 2¹/₂-nädalane uurimismatk Vormsi saarele. Viimane õnnestus ülihästi, andes suure hulga huvitavaid ja uudseid materjale. Vormsis uuriti peamiselt järgmistel aladel: geoloogia – koguti hulk kivistisi ja andmeid, avastati uusi paljandeid; zooloogia – uuriti peamiselt linnustikku; botaanika – toimetati mullastiku uurimisi taimesotsioloogia tarbeks, uuriti floorat ja vegetatsiooni. Praegu on käsil kogutud materjali töötlemine.

Muuseumi õppevahendite arv tõusis 5259-ni, diapositiivide arv – 5028-ni, piltpostkaartide arv – 6207-ni. Koolide ja organisatsioonide poolt kasutati õppevahendeid 7246, diapositiive 12 409, piltpostkaarte 2360. Muuseumi auditooriumides ja laboratooriumides korraldati 1106 tundi praktilisi töid ja loenguid. Muuseumi külastas 25 ekskursiooni.

Raamatukogu sisaldas pedagoogilise ja teadusliku sisuga kirjandust 10 527 köidet. Kasustajaid oli 349, kellele laenutati 3375 köidet.

Üksikasjalised statistilised andmed muuseumi tegevuse ja varanduse kohta leiduvad Linna Statistilises Aastaraamatus 1939, lk. 166 – 168.

Pedagoogikamuuseumile kulutati aruandeaastal (sulgudes 1933./34. a. andmed):

Haridusosakonna aruande järgi	kr. 22 975.66
Ehitusosakonna „ „ (remont) „	637.—
	<hr/>
Kokku	kr. 23 612.66 (12 162.25)
Tulusid oli	„ 2 170.96 (500.—)
	<hr/>
	Netokulusid kr. 21 441.70 (11 662.25).

Tuludena saadi riigilt igaaastase toetusena 600 kr. ja Eesti loomade piltide valmistamiseks 450 kr.

Pedagoogikamuuseumi ruumide remont.

Parandati uksi ja aknaid ja tehti maalritöid 637 kr. eest.

Linna Arhiiv.

Üldiselt peab kõigepealt tähendama, et aruandeaastal pidurdas tunduvalt Arhiivi tegevust avamisel oleva linna muuseumi ülesannete ootamatu langemine Arhiivi ametnikkonna õlgadele ja noorema ametniku pikaajaline haigus. Kuigi Linnavolikogu oli tagasi lükanud linna muuseumi eelarve, ei saanud muuseumi jaoks vabanenud ja restaureeritud endisi Arhiivi huvitavaid ajaloolisi ruume raekoja alumisel korral, eriti keskaegset piinakambrit ühes jäljendatud pünapingiga, jätta suletuks publikule. Nende avamine ja näitamine oli seda vajalisem, et 1938. a. suvel peeti 11. üldlaulupidu, mis tõmbas rahvast kokku üle kogu riigi ja välismailtki. Seepärast tegi Haridusosakonna juhataja Linnavalitsuse soovil 15. mail 1938 Arhiivile ülesandeks korraldada oma seniste jõudude ja krediitidega raekoja alumisel korral ajalooline näitus. Näitus oli avatud 2 puhku – 21. juunist kuni 31. juulini ja 1. septembrist kuni 21. detsembrini.

Näituse korraldamine ja lahtihoidmine (ka pühapäeviti) tõi Arhiivi ametnikkudele rohkesti lisakohustusi. Selle võrra vähenes võimalus otsese arhiivitöö tegemiseks ja viimane püüdis peamiselt hädavajalisimate jooksvate ülesannete lahendamisega, kuna vähempakilised suuremad tööd pidid jääma järke ootama.

Isikuline koostis ei muutunud.

Arhivaalide koondamine ja korraldamine. Linna asutised andsid üle enamalt jaolt uusimaid arhivaale, nimelt 1) Ettevõteteosakond Gaasi- ja Veevärgi arhivaale, peamiselt 1914. – 1928. a., üksikuid vanemaid aga juba alates 1865. a., Elektri- jaama omi 1912. – 1920. a., üksikuid aga kuni 1937. a.; 2) Rahandusosakond rahalisi dokumente 1935. – 1937. a.; 3) Haridusosakond kuludokumente 1919. – 1921. a.; 4) Majandusosakond linna mõisade ja metsade kohta käivaid arhivaale umbes 1830. – 1929. a., tõendavaid dokumente kuni 1937. a., endise Korteriosakonna materjale 1916. – 1928. a.; 5) Vaeslastekohus lõpetatud toimikud 1916. – 1920. a. ja üksikuid toimikuid 1890. – 1915. a.; 6) Statistikabüroo üksikuid endise Maksuvalitsuse arhivaale alates umbes 1897. a., sama asutise pitsateid ja esimehe ketiga kaelas kantava ametiraha, 2 kausta isikutunnististe väljaandmise kirjavahetust nn. „tõenduseksemplaridena“, kuna kõik ülejäänud samasisuline kirjavahetus hävitati seaduslikus korras Arhiivi esindaja osavõtul; 7) Turbatööstus arveraamatuid, kirjavahetust ja dokumente 1913. – 1927./28. a.

Arhivaalide üleandmisel ilmnis sama väärnähtus, mis eelmisilgi aastail, et määrustevastaselt koormatakse ajaloolist arhiivi liiga värskete materjalidega ja et need on Arhiiviseaduse nõuete kohaselt liigitamata.

Linnavalitsuse jooksva arhiivi kaudu saadi Ülevenemaalise Linnade Liidu Tallinna Komitee 6 raamatut ja 1 kaust 1916. – 1917. a. Raekoja keldrist leidis Arhiiv peale rea huvitavate muuseumiesemete ka arhivaale, nagu kasukseppade ameti materjale XVIII ja XIX sajandist ja Martin Luther'i nimelise Lastekodu kassaraamatuid ja täiendavaid dokumente alates 1817. a., samuti linna puuhoovi arveid ja kviitungeid XIX sajandist.

Annetusena sai Arhiiv mõningaid käsikirjalisi materjale ja trükiseid härradelt A. Silberhand'ilt, N. Essen'ilt, Chr. Jürison'ilt, H. Speer'ilt ja Eestimaa Kirjanduse Uhingult.

Ostu teel omandati erakätest Arhiivile kübarseppade ameti sellide vennaskonna šraag (põhimäärused) 1673. a. ja Toomgildi pottseppade ameti meistrite raamat 1798. – 1905. a. Vahetusena Kanuti gildi katalogi vastu saadi sama gildi ametite jaotuse tabel 1828. a. ja sadulseppade ameti materjale peamiselt XIX sajandist.

Korraldustöö alal võidi teiste pakilisemate ülesannete kõrval jätkata XVI sajandist pärinevate protsessitoimikute ümberkorraldamist, võeti käsile sedelkataloogi valmistamine mahukale ja rikkaliku sisuga linna arveraamatule (Kämmereibuch) A. d. 32, mis hõlmab aega 1507. – 1533. a. Suurekaustalised ja suurtes pakkides ja seetõttu väga raskesti käsitatavad kinnisvarade hindamislehed käesolevast sajandist järjestati ümber nü, et neid oleks hõlpsam kasutada ja säilitada.

Teaduslik töö. Linna arhivaari dr. P. Johansen'i ja Arhiivi alalise kasustaja N. Essen'i ühisel toimetusel avaldati Tallinna Linna Arhiivi väljaannete nr. 9-dana trükis „Tallinna turberaamatu 1515 – 1626“ I osa – tekst, kuna registrid ja selgitav kirjutis avaldatud allika tähtsusest ja kasutamisevõimalusist pidid jääma järgmiseks aastaks.

Peale selle sooritas dr. P. Johansen aprilli lõpul 1938 Soome ajalooalaste liidu „Historian Ystävään Liitto“ ja sealse rootsi ajaloo seltsi kutsel matka Helsingi ja pidas seal esimese organisatsiooni korraldatud koosolekul ettekande kurelaste kohta (mis ilmus

ka trükis „Historiallinen Aikakauskirjas” nr. 3 – 1938). Rootsi ajaloo seltsis ta refereeris Eesti ranna rootslaste asustusajaloost. Tallinna saksa seltsides dr. P. Johansen pidas ühe ettekande ümberrahvustamisjuhtumeist Tallinnas keskajal ja teise ettekande üldse Tallinna minevikust. Eesti-Taani Seltsis ta kõneles Eesti-Taani suhteist minevikus. Trükist ilmus tema sulest veel kirjutis („Vana Tallinn” III) Piritä kalendri katkendist ja genealoogiliste andmete kohta („Baltische Familiengeschichtliche Nachrichten“ 1938. a.). Eesti Ajaloo Kapitali jaoks koostas ta arvustuse O. Freymuthi „Agenda parva” kohta. Paar muud arvustust ilmus temalt trükis.

Linna arhivaari abi R. Kenkmaa kirjutas „Vana Tallinn” III köite jaoks pikema artikli: „Carl Robert Jakobson Tallinnas 1871./72. a.”, mis ilmus ka äratrükituna. Samal ajal pidas ta Tallinna Ajaloo Seltsis ka ühe ettekande. Samuti pidas ta ettekande I Eesti Arhivaaride Päeval Tartus Eesti linnade ajalooliste arhiivide kohta ja avaldas „Ajaloolise Ajakirjas” nr. 4 – 1938 kirjutise Eesti arhiivinduse päevaprobleemidest. Akadeemilise Ajalooseltsi esindajana ta võttis osa Kohanimede Nõukogust Siseministeeriumi juures ja aitas eriti kaasa valdareformiga seotud vallanimede eestistamisel ja muutmisel, samuti ta võttis osa Tallinna tänavanimede eestistamiseks Haridusosakonna juurde loodud komisjoni tööst ja jätkas koguteose „Tallinn” I osa jaoks määratud kirjutise koostamist.

Assistent A. Margus pidas Tallinna Ajaloo Seltsis ettekande rahvuslike ja sotsiaalsete vastuolude teravnemisest Tallinnas XVI sajandi algupoolel. Ametnik H. Peets koostas O.-ü. „Estonia” teatrimaja ajaloo, mis auhinnati, ja kirjutas „Vana Tallinn” III köite jaoks artikli „Karl Buddeus graafikuna”.

Lähetamised. Tartus 15. ja 16. oktoobril 1938 peetud I Eesti Arhivaaride Päevale lähetas Linnavalitsus Linna Arhiivi ettepanekul kogu arhiivi ametnikkonna, samuti Linnavalitsuse jooksvate asjade arhivaari ja Linnakoolivalitsuse sekretäri. Peale selle võttis päevast veel osa Tallinna Linna Statistikabüroo asjaajaja ja Perekonnanõuameti vanem perekonnanõuametnik. Ettekanded, eriti läbirääkimused päeval, kujunesid väga elavateks ja õpetlikkudeks osavõtjale.

Muinsuskaitse alal jätkus vanalinna ehitusprojektide läbivaatamine linna arhivaari osavõtul. Samuti koguti Ehitusosakonna kaudu lammutamisele määratud majade ülevõtteid.

Arhiivi kasustamine. Uurimise või teatmete hankimise otstarbel kasustas Arhiivi 1938. kalendriaastal 705 isikut kokku 2765 korral (lähemalt vt. „Linna Statistiline Aastaraamat” 1939, lk. 174), kuna 1938./39. aruandeaastal kasustati Arhiivi 2869 korral. Kirju väljastati 1938. kalendriaastal 1061, 1938./39. aruandeaastal aga juba 1217. Neist olid ümmarguselt $\frac{1}{3}$ väljavõtted kirikuraamatuid ja teisist genealoogilistest allikaist. Kuid ka linnateenistuse kohta nõutud teatmete arv oli endiselt suur. Eelmiste aastate järelepärimusist erinevana peab siin mainima turismi alal nõutud andmeid Tallinna nägemisväärsuste, võrastemajade, õõbimisvõimaluste kui ka igasuguste skulptuuriliste mälestusmärkide kohta. Neid väga laia piirkonda ja erilaadseid küsimusi puudutavaid andmeid Arhiivis ei leidunud.

Fotolaboratoorium leidis elavat kasustamist peamiselt uurijate poolt, kelle tellimisel ja kulul valmistati hulk ülevõtteid.

Ajaloolist näitust raekojas külastas 13 455 isikut (neist 431 isikut 23 ekskursiooniga). Tulu saadi pääsmete (à 10 senti isikult) ja nimestikkude (à 5 senti eksemplar) müügist kokku 1569 kr. 81 s. 11. üldlalupeo ajal oli tung nii suur, et hoolimata kauasest sabasseimisest ja näituse pikaajalisest avamisest ei pääsenud paljud soovijad siiski näitusele.

Käsiraamatukogu ja inventari täiendamine. Käsiraamatukogu suurenes 441 köite võrra 1483 kr. 06 s. väärtuses. Eriti märkimisväärne on annetuste teel ja vahetuse alusel saadud raamatute arv, mis oli kokku 172 köidet 633 kr. 85 s. väärtuses, kuna ostuteel hangiti raamatuid juurde 756 kr. 59 s. eest, linna teisist asutisist (Linna XVII ja II Algkoolist) saadi raamatuid 62 kr. 62 s. väärtuses ja Arhiivi oma kirjastusel ilmunud raamatute arvel rikastus käsiraamatukogu 30 kr. väärtuses. Suurima annetuse – 20 aastakäiku ajakirja „Rig” (1918 – 1937) – sai Arhiiv Rootsi Kultuuriajaloo Seltsilt. Turu Soome ülikoolilt saadi vahetuse alusel 25 köidet toimetusi ja Rootsi Ajaloo Seltsilt Soomes 16 aastakäiku ajakirja „Historisk Tidskrift för Finland” (1916 ja 1924 – 1938). Ostuteel omandatud seeriaist oli suurim Tallinna kalendrite sari.

Vallasvara juurdekasv võrdus 8156 kr. 36 s.

Arhiivil oli aruandeaastal (sulgudes 1933./34. a. andmed):

Kulusid

Haridusosakonna aruande järgi	kr. 21 372.22
Ehitusosakonna " " (remont)	" 876.06

Kokku kr. 22 248.28 (10 613.95)

Tulusid " 1 730.20

Netokulusid kr. 20 518.08 (10 613.95).

Linna Arhiivi remont.

Parandati põrandaid ja uksi ja tehti maalritöid 876 kr. 06 s. eest.

Noortebüroo, Kutsevaliku- ja Kasvatuse nõuandla.

Aruandeaastal arendati tegevust vastavalt asutise tegevuse eesmärkidele kutsesobivuse ekspertiisi, kutsevaliku- ja kasvatuse nõuande alal.

Kutsesobivuse ekspertiisi alalt käis Nõuandlas 848 meest ja 237 naist, kokku 1085 isikut. Kutsesobivuse ekspertiisi teostati I liigi autojuhtidele, trammijuhtidele, trammijärelkäijatele ja omnibuste konduktoreile, vedurijuhtidele, postiameti kandidaatidele ja sõjaväelasele.

Kutsevaliku-nõuande alalt käis Nõuandlas 252 poeg- ja 340 tütarlast, kokku 592 noort. Toimetatud arstilise järelevalvete ja psühhotehnilise katsetamise tulemuste põhjal soovitati noorile siirduda neile sobivate kutsealade õppimisele kas kutsekoolidesse või õppetöökodadesse. Aruandeaasta lõpul Noortebüroo ja Tööstuse koostöö tulemusel organiseeritud Noorte Töövahenduse kaudu paigutati õppekohtadele: 36 poeg- ja 6 tütarlast, kokku 42 noort. Noorte Töövahenduses oli registreeritud veel 1. aprilliks 1939 113 õppekohta vajavat poeg- ja 109 tütarlast, kokku 222 noort.

Noortebüroos on registreeritud kõik aruandeaastal algkooli lõpetanud noored. Üldhariduslikkudes koolides edasiõppimisest loobunud noortega Büroo asus kontakti, et õppida tundma nende kutselisi võimeid ja koduseid olusid. Noori visiteerisid kodu Noortebüroos praktikal viibivad Kodumajanduse Instituudi viimase kursuse õpilased. Kontakt Kodumajanduse Instituudi ja Noortebüroo vahel on osutunud kasulikuks mõlemale asutisele.

Noortebüroo juures 1. oktoobril 1938 tööleasunud noortehooldaja on koolist lahkunud noori organiseerinud ja võtnud neid hooldamisele. Kontakti noortega on teostatud isiklikult ja Kodumajanduse Instituudist saadetud praktikantide kaudu. Kodumajanduse Instituudi 2 praktikanti koostasid oma diplomitööd Noortebüroos leiduvate andmete alusel järgmistele teemadele: „Algkooli lõpetanud noorte kutseellu siirdumise võimalused Tallinnas“ (autor A. Virak) ja „Noorsoo-organisatsioonide ülesanne noorte vaba aja veetmisel ja nende juhtimisel kutseellu Tallinnas“ (autor K. Luik).

Kasvatuse nõuande alal on Büroost läbi käinud 45 poeg- ja 20 tütarlast, kokku 65 noort. Nende kasvatuseparandus nõudis 393 visiiti. Poisid visiteerisid Bürood 252, tütarlapsed – 141 korda. 24 kasvatuseparandust vajavat noort olid kõnehäiretega. Tarvilise kõnehäirete ravi teostamiseks on tööl alates 15. jaanuarist 1939 vilunud diktsiooniõpetaja. Büroo võib ravile võtta korraga 16 kõnehäirelist noort. Kuna ravivajajaid oli rohkem, siis jäi aruandeaasta lõpul 8 noort ootama ravi järjekorda. Ravimeetoditega käisid tutvumas Haridusosakonna juhataja linnanõunik J. Kents ja vanem kooliarst dr. M. Püüms.

Büroost käis aruandeaastal läbi üldse 1742 isikut.

Aruandeaastal teostatud psühhotehnilisest katseist saadi tulu 3012 kr. Kõnehäireliste laste ravist saadi tasu 87 kr. 50 s., kuna kehvematest oludest lapsed – arvult 6 – olid ravitasust vabastatud.

Asutisel oli aruandeaastal (sulgudes 1933./34. a. andmed):

Kulusid

Haridusosakonna eelarve järgi	kr. 8429.95
Ehitusosakonna " " (remont)	" 47.85

Kokku kr. 8477.80 (1512.81)

Tulusid " 3612.— (35.—)

Netokulusid kr. 4865.80 (1477.81)

Vallasvara juurdekasv võrdus 2934 kr. 40 s.

Noortebüroo, Kutsevaliku- ja Kasvatuse nõuandla ruumide remont.

Tehti maalritöid 47 kr. 85 s. eest.

Noortekomitee.

1. oktoobril 1938 täideti noorte hooldaja ametikoht ja uuele ametnikule pandi ka Noortekomitee ülesannetega seoses olevad tööd. Aruandeaasta jooksul pidas Noortekomitee 2 koosolekut. Arutati Haridusministeeriumi Noorsoo ja Vabahariduse Osakonna poolt koostatud ja Noortekomiteedele seisukohavõtmiseks saadetud skautliikude organisatsioonide ühendamise kava. Tallinna noorsoo-organisatsioonide tegevuse arenemisest ülevaate saamiseks koguti organisatsioonidelt andmeid tegevuse ja arvulise koostise kohta. Koostatud ülevaade kanti ette Noortekomitee teisel koosolekul. Samal koosolekul arutati ka algkooliharidusega jäänud noorte organiseerimise ja nende vaba aja veetmise võimalusi. Viimase koosoleku tulemusena on noorsoo-organisatsioonid hakanud rohkem tähelepanu pühendama koolivabade noorte tegevusse rakendamisele. Algkoolides töötavad noorsoo-organisatsioonide ühikud on mitmes koolis loonud eriühikud algkooliharidusega jäänud noorist. Suurema arvu selliste noorte koondamiseks on astunud samme 4–5 sellekohase noortekeskuse loomiseks Tallinna, kus noorile võimaldatakse vaba aja kasutamist sportliku tegevuse, klubi-, kino- ja seltskondlike ühtute näol ja samal ajal täiendada olevat üld- ja kutseharidust. Peale selle on asutud tegema eeltöid noorile spordi- ja mänguväljakute soetamisele linna vabadel maaaladel.

Tegevusaasta lõpul asusid Noortekomitee algatusel noorsoo-organisatsioonid ette valmistama sügisel korraldatavat noorte raadionädalat noorsoo-organisatsioonide vahelise koostöö süvendamiseks.

Noortekomitee on oma ülesannete teostamisel töötanud lähedas kontaktis Linna Noortebürooga.

Õpetajate edasiharimine.

Õpetajaile peetud kursust ja loenguist leiduvad andmed koolide inspektori A. Kuksi aruandes.

Õpetajate edasiharimisele kulutati aruandeaastal 608 kr. 60 s. (1933./34. a. 140 kr. 75 s.).

Rahvaloengute korraldamine.

Rahvaloengute ja tehniliste kursuste korraldamiseks anti toetust Tallinna Rahvaülikooli Seltsile 4235 kr. 60 s., Soome Klubile 150 kr., Kristlikule Noorte Naisühingule 300 kr., Opp- ja Kasvatuseasutiste Teenijate Ühingule 40 kr., Eesti Karskusliidule 50 kr., Eesti Maleliidule 100 kr., Tallinna Koolinoorsoo Maletajate Ühingule 100 kr., Noormeeste Kristlikule Ühingule 350 kr., Eesti Emadekaitse Ühingule 150 kr., kokku 5475 kr. 60 s. (1933./34. a. 4500 kr.).

Abirahad ja toetused.

Erakoolide ja lasteaedade toetuseks kulutati (sulgudes 1933./34. a. andmed) 2436 kr. (6600 kr.).

Toetusrahadeks ja stipendiumideks kulutati ptk. 7, § XVI järgi 10 140 kr. (8964 kr.), ptk. 7, § XV järgi kehvemaile algkooliõpilastele – 30 611 kr. 92 s. (22 233 kr. 05 s.), kesk- ja kutsekooliõpilastele – 3345 kr. 08 s. (2147 kr. 69 s.).

Riigilt saadi ja kulutati puudustkannatavate õpilaste abistamiseks: algkoolides – 8140 kr., progümnaasiumides – 360 kr., reaalkoolides – 280 kr., gümnaasiumides – 240 kr., kutsekoolides – 555 kr., kokku 9575 kr.

Puudustkannatavaile õpilastele koolis õppimise võimaldamiseks asutati Kutseharidusliikude õppeasutuste seaduse § 19 alusel Tütarlaste Kommertsikooli juures toetuslaenufond. Fond kujundatakse summadest, mis antakse koolile Haridusministeeriumilt, linnaomavalitsuselt, toetajailt ja mitmesuguseilt asutisilt ja organisatsioonidelt õpilaste toetamiseks ja toetussajate eneste poolt tagasimakstavatest summadest. Fondist väljaantavate laenude protsente ei võeta. Toetuslaenu antakse õppenõukogu igakordsel otsusel kehvamatele, kuid kõigiti korralikkudele ja hoolsatele õpilastele ülalpidamiskulude katteks, õppevahendite ja -tarvete soetamiseks, ravimiseks ja muude kooliskäimisega seotud

kulude katmiseks. Laenu tasutakse osade viisi või korraga, alates mitte varem kui kaks aastat pärast kooli lõpetamist.

Toetuseks teatreile ja muudele hariduslikkudele ja kultuurilistele organisatsioonidele ja asutisile kulutati 47 270 kr. (21 733 kr.).

Vähemusrahvuste avalikkude koolide ülalpidamiseks anti

Saksa Kulturomavalitsusele:

Õpetajate paljaks ja majanduskuludeks . . . kr. 28 304.64 (36 058.19)
Pensioni maksmiseks ja arstiabikuludeks . . . „ 1 371.48 (1 420.04)

Juudi Kulturomavalitsusele:

Õpetajate paljaks ja majanduskuludeks . . . kr. 8 459.69 (9 575.64)
Pensioni maksmiseks ja arstiabikuludeks . . . „ 283.97 (227.23)

Kokku kr. 38 419.78 (47 281.10)

Peale selle said vähemusrahvuste kulturomavalitsused toetusrahadest ja stipendiumidest õpilasile

Saksa Kulturomavalitsus:

Stipendiume Kr. 100.— (80.—)
Toetust puudustkannatavaile õpilasile riigi summade arvel „ 232.34 (845.—)
„ „ „ linna „ „ 1089.28 (2164.—)
Kr. 1421.62 (3089.—)

Juudi Kulturomavalitsus:

Toetust puudustkannatavaile õpilasile riigi summade arvel kr. 120.81 (379.—)
„ „ „ linna „ „ 445.29 (666.—)
Kr. 566.10 (1045.—)
Kokku kr. 1987.72 (4134.—)

Saksa avalikkude koolide tarvitada oleva vallasvara juurdekasv võrdus 2282 kr. 75 s.

Üldiste koolikontsertide, teatri- ja õpetlikkude kinoetenduste, spordivõistluste ja -kursuste ja liuväljade korraldamiseks õpilasile kulutati 11 103 kr. 18 s.

Kunstiteoste ostmiseks kulutati 870 kr., kirjanduslikkudeks auhindadeks ja tasudeks — 1080 kr., Linna Kirjanduslikkude Auhindade Määramise Komitee ettepanekul määrati auhinnaks H. Moorale teose eest „Die Eisenzeit in Lettland bis etwa 500 n. Chr., II Teil“, 400 kr., O. Liivile teose eest „Suur näljaaeg Eestis 1695—1697“ — 300 kr., A. Margusele teose eest „Tallinna Linna Arhiivi kataloog IV — Kanuti Gildi arhiiv“ — 300 kr. ja O. Freymuthile teose eest „Agenda parva“ Brunsbergae 1622. Eestikeelseid tekste vastureformatsiooniaegsest katoliku preestrite käsiraamatust“ — 200 kr.

17. septembril 1938 võeti tööde ettevõtjalt J. Visnapuu'lt Haridusosakonna korraldusse Rannavalli spordiväljakule püstitatud rõivistuhoone. Ehitis maksus 6730 kr. 40 s.

1. augustil 1938 alustas ettevõtja J. Visnapuu keskkoolide liuvälja rõivistuhoone kõlakoja ehitustöid Vabaduse puisteel 2. Hoone projekti koostas Ehitusosakonna Arhitektuurijaoskond arhitekt H. Johanson'i juhatusel, kuna detailjoonised valmistas arhitekt L. Haljak. Tehniline järelevalve kuulus linna chitusinsenerile E. Mõttusele. Hoone ehitamine lõpetati 5. detsembril 1938. Ehitis maksus 32 410 kr.

Üldine eelarve täitmine haridusalal.

Aasta kestel esilekerkinud uued ülesanded, samuti ka möödapääsmatud ülekulutused üksikutel aladel nõudsid lisakrediite, mis osalt kaeti linna üldisist sissetulekuist lisaelarve-korras, osalt Haridusosakonnale alluvate asutiste mõningate eelarvepunktide jääkidest või säästu teel.

Kulud tõusid: a) kantseleimaterjalide ja trükitööde hindade kallinemisest, b) majanduskulude alal — seoses üüride kõrgendamise ja ruumide kapitaalremontidega, c) vallasvara soetamise alal — seoses seadme täienemisega, d) sõidu- ja päevarahade alal — tege-
likkude kulutuste põhjal.

Üldiselt toimus eelarve täitmine rahuldavalt.

Uldised kulud haridusalal 1928/29 – 1938/39 kroonides.

	1928/29	1929/30	1930/31	1931/32	1932/33	1933/34	1934/35	1935/36	1936/37	1937/38	1938/39
Kulud.											
Ptk. 7 järgi	1 363 237.08	1 438 935.63	1 377 517.47	807 525.51	741 745.44	658 223.79	677 346.42	725 177.78	832 773.03	941 743.24	991 344.54
Ptk. 8 järgi	120 065.98	146 281.96	150 940.15	152 728.61	134 235.03	123 318.68	129 407.17	110 215.79	75 567.28	90 292.56	95 418.07
Kokku	1 483 303.06	1 585 217.59	1 528 457.62	960 264.12	875 980.47	781 542.47	806 753.59	835 393.57	908 340.31	1 032 035.80	1 086 762.61
Tulud.											
Ptk. 7 järgi	742 370.23	740 268.52	707 448.27	114 446.82	115 379.98	113 508.53	125 429.16	135 424.66	149 706.36	164 213.01	170 933.01
Ptk. 8 järgi	27 656.09	57 773.26	36 069.31	32 338.29	19 966.54	19 177.04	23 072.25	3 977.72	3 043.93	5 936.41	6 412.50
Kokku	770 026.32	798 041.78	743 517.58	146 785.11	135 346.52	132 685.57	148 501.41	139 402.38	152 750.29	170 149.42	177 345.51
Netokulud	713 276.74	787 175.81	784 940.04	813 469.01	740 633.95	648 856.90	658 253.18	695 991.19	755 590.02	861 886.38	909 417.10

Märkus: 1. 1928./29. – 1930./31. a. on kuludes ja tuludes näidatud ka õppejõudude teenistustasud riigilt.

2. Ptk. 8 all on näidatud: a) lastepäevakodude summad, b) laste suviste mängumurude summad ja c) toetused puudustkannatavaile õpilastele. Alates 1936./37. a. viidi lit. „b“ ja „c“ summad eelarve uue nomenklatuuri kohaselt ptk. 7 alla.

3. Pole arvestatud Tervishoiuosakonnale allavate kooliambulatooriumide ja -hambakliinikute kulud, mis varem olid näidatud ptk. 9 all, alates 1936./37. a. aga toodi eelarve uue nomenklatuuri kohaselt ptk. 7 alla.

Haridusnõukogu ja -komisjon.

Haridusnõukogu ja -komisjon pidasid aruandeaastal 6 ühist koosolekut, mille kestus oli kokku 134 tundi ja kus protokolliti üldse 86 otsust.

Haridusosakond.

Haridusosakond on „Eestimaa koolivalitsuse ajutise korralduse“ (RT 1918, 10) põhjal ühtlasi ka iseseisev Tallinna Linnakoolivalitsus, mille koostisse kuulus juhataja-linnanõunik J. Kents, koolide inspektor A. Kuks, asjaajaja A. Kuusman, koolivalitsuse sekretär A. Kaasik, raamatupidaja A. Paalme, asjaajaja abi, sekretäri abi, hariduse arvustiku pidaja, kaks arveametnikku, kantseleiametnik, kirjakandja-registraator ja naistenija. Koolivalitsuse nõustaja ülesandeid välis hariduse alal täitis endiselt K. Brüller.

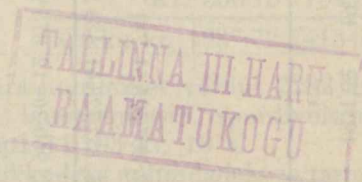
Tegevus ja töökäik. Aruandeaastal saadi 6475 ja saadeti 8145 kirja (1937./38. a. vastavalt 6556 ja 9004), tasuti 17422 üksikut arvet 2676 kassaorderi ja 187 ülekandeorderi järgi (1937./38. a. vastavalt 16541, 2815 ja 236). Tuludeordereid kirjutati 1529 (1937./38. a. 1526). Tööd püüti lihtsustada viimase võimaluseni. Tegevus seisnes peamiselt õppe- ja kasvatustöö ja majandusliku tegevuse korraldamises ja üldjuhtimises linna ja erakoolides, lasteaedades (-päevakodudes) jne., asutiste tegevuse järelevalves ja nende instrueerimises, Linnavalitsuse ja Haridusministeeriumi korralduste täitmisel, uute küsimuste ja kavatsuste algatamises, ettepanekute väljatöötamises jne.

Eelarve täitmine. Kulused oli 25004 kr. 84 s., tulused 1230 kr. (1933./34. a. oli kulused 19725 kr. 84 s.).

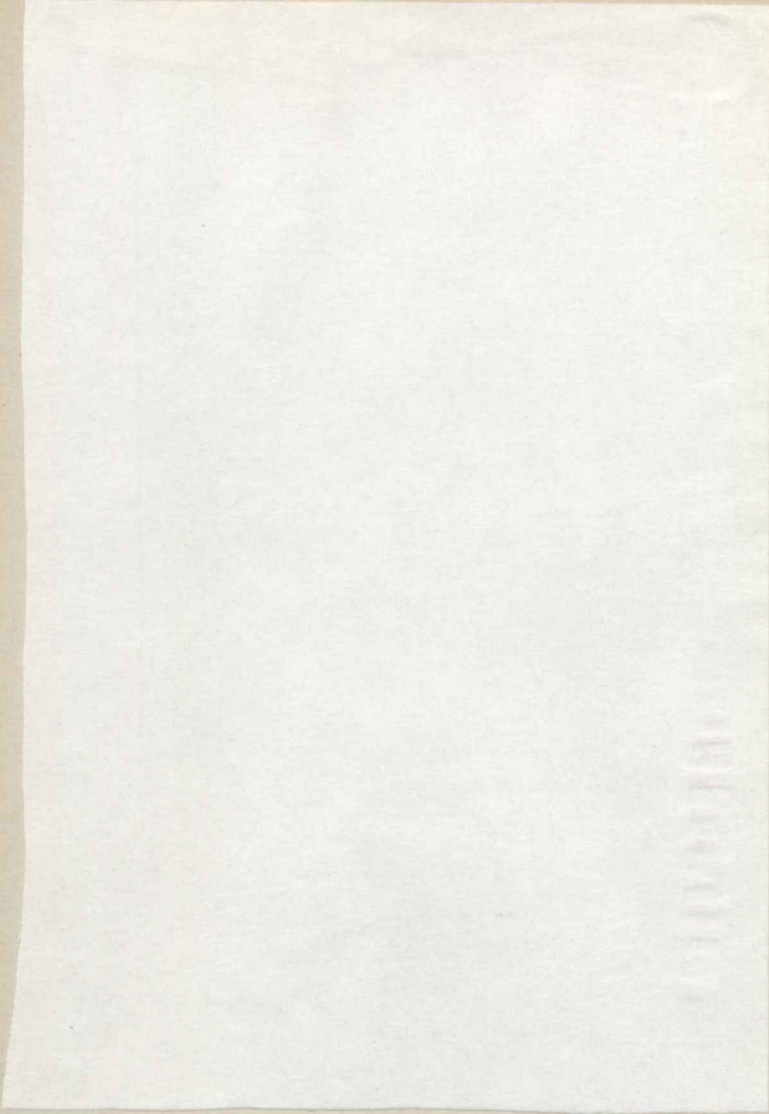
Vallasvara juurdekasv võrdus 376 kr. 90 s.

Haridusosakonna ruumide remont.

Tehti maalritöid 100 kr. eest.

-10 PEA 756/10 (1954a)

III 24/128

EA 3605

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU

1 0100 00159071 6